

Dr. Gál Kelemenné sz. Fekete Ilona emlékezete. ¹

Alapige: Jel. 12. r. 1. v.

„És láttaték nagy jel az égben, egy asszony, ki a napba
vala felöltözve, és lábai alatt vala a hold, és az ő fején
tizenkét csillagból korona.“

Sok ravatal mellett állottam. Hivatásomból kifolyólag sokszor kellett a koporsók mellett kesergőknek az enyhület és vigasztalás ígét hirdetnem. De aligha voltam nehezebb helyzetben, mint most, amikor Dr. Gál Kelemenné szül. Fekete Ilona koporsójánál állok. Engem több mint 50 esztendő feledhetetlen drága emléke köt a megboldogulthoz. Én ismertem azt a jó szívet, amely annyi szép és nemes érzésnek volt a forrása, de amely később annyi aggodalomra és bánatra adott okot. Láttam őt az ősi családi otthonban, ahol a gondos szülők, mint gyöngye virágházi növényt, mint fesledező rózsabimbót úgy ápolták és még a szél lebbenéstől is oltalmazták. Láttam, amint a szerető testvérek becéző szeretettel vették körül. Láttam, amint jóságával és kedvességével elbűvölt mindenkit, aki közelében volt. Azután láttam, mint odaadó hitvestársat, aki, mint a harmat a virágra, a napsugár a kalászra, olyan hatással volt férjére, akivel 45 év sok öröme és keserősége, sikere és csalódása úgy egybeolvasztotta, hogy a két test egy lélekké változott. Láttam, mint önfeláldozó családanyát, aki lemondott az élet minden örömről és külső gyönyörűségéről, azért, hogy férjét és gyermekeit annál jobban boldogíthassa. Ezért én teljes mértékben átérzem a veszteség súlyát, amely gyermekkori jóbarátom lelkét szaggatja most, amidőn bucsut kell mondania annak, akivel kéz a kézben állandó egyetértésben járta az élet utjait. Ezért nehéz az én helyzetem. Mert vannak temetések, ahol a megnyugtató és vigasztalás beszéde még jobban felkelti a fájó és keserű érzéseket. Ilyenkor legjobb volna a koporsóra borulni és átadni magunkat a csendes bánatnak, a néma fájdalomnak.

---

¹ Kolozsvárt 1940 febr. 19-én a temetése alkalmával mondott beszéd.

De a férj és édes apa bánata mellett átérzem a gyermekek fájdalmát is, akik mint szomorú fűz a sirhalomra, úgy borulnak rá a koporsóra, mert ők az édes anyát temetik. És ebben minden meg van mondva. Hisz ezen a földön a legszebben hangzó szó: az édes anya. E szó hallatára a leggyöngédebb és legnemesebb érzelmek és emlékek ébrednek mindnyájunk lelkében. Az édes anya a legelső lény, akit megismertünk. Ő csókolta le a legelső könnyet szemünkől s az ő mosolygására jött az első mosoly ajkunkra. Tőle tanultuk az első szót szépen zengő anyanyelvünkön s ő tanított meg az első dalra és imádságra. Ő táplálta a legtöbb reményt életünkhez, s ő aggódott a legtöbbet miattunk. Az édes anya szeretete a legtisztább és legönzettelenebb szeretet ezen a világon. Olyan, mint a kristálytisza forrás vize, mely kifogyhatatlan. Nincs szerencsétlenebb teremtés, mint az árva, aki nem mondhatja azt, hogy édes anyám. Ezért mondják, hogy keserű az árvaság kenyere. A legönzettelenebb szívet akkor veszítjük el, amikor az édes anyánkat temetjük. Ekkor ér legelőbb az a fájdalom, amelyet az ő részvéte és vigasztalása nélkül kell elszenvednünk.

De az édes anyák kezében van letéve az egyházak, a nemzetek és az egész társadalom jövője. Az anyai sziveken keresztül csörgedez az az áldott forrás, mely a jövő fejlődését van hivatva táplálni. Tiszteljétek és becsüljétek az édes anyákat, mert *hősök* ők, akik életük kockáztatásával adnak új életet! *mártírok*, akik minden új életért életük egy darabját áldozzák fel.

Ilyen hős és ilyen mártír volt Dr. Gál Kelemenné, akinek igaz, hogy többszörös öröm jutott osztályrészébe, de fájdalma és aggodalma is többszörös volt. 10 gyermeknek adott életet, akik közül egyet eltemetett. Amíg férjét hivatása és a közügyek szolgálata elszólította a családi otthonból, addig egyedül az ő vállaira nehezültek a nevelés gondjai és kötelességei. S hogy szépen megfelelt anyai hivatásának, azt mutatják a jól nevelt gyermekek, akik közül nem egy a társadalomban előkelő helyet vívott ki magának. Mi volt mindezért a jutalma? Oh hát vár-e jutalmat a madár daláért, a virág illatáért? Az édes anya sem a háláért és jutalomért áldoz és szeret. Az édes anya nem ismer más törvényt, mint azt, hogy nekie szeretnie kell. Szeretnie még akkor is, ha kígyót melengetne kebelén. De az Isten gondoskodik a hűség jutalmazásáról. Ez a jutalom nem maradt el itt is. Isten jó férjjel áldotta meg. E mellett mint a gyümölcs a fának, a kalász a földnek: úgy a jó gyermekek is di-

csőségére vannak a szülőknek. Ezt az örömet, ezt a dicsőséget érezhette lelkében, amikor rámutathatott 9 élő gyermekére s elmondhatta a római anyával: „ezek az én kincseim“. Az öntudat nyugalma s az emberek megbecsülése mellett ez volt hűségének földi jutalma. Azzal a nyugodt tudattal távozhatót el e földi világból, hogy teljes mértékben eleget tett anyai hivatásának. Hisszük, hogy e mulandó földi jutalma után megtalálja azt az örökké tartó égi jutalmat is, melyet a biblia így fejez ki: „az igazak fénylenek, mint a nap az ő Atyjuk országában“. Ezt a mennyei jutalmat kívánja érzékelhetővé tenni a Jel. könyvének írója az alapigében: „És látta'ék nagy jel az égben: egy asszony, aki a napba vala felöltözve, és lábai alatt vala a hold, és az ő fején 12 csillagból korona“. Oh lehet-e ennél szebb jutalma egy szép és tiszta életnek? Lehet-e ennél magasztosabb megdicsőülése egy édes anyának, aki olyan sok áldással gazdagította ezt a szegény földet?

Az élő Isten jóságában és igazságosságában vetett rendíthetetlen hittel veszünk tőled bucsut. Előbb azonban imádkozunk.

A családi sírkertben.

Megérkeztünk, Istenben boldogult kedves testvérünk, megérkeztünk ide a családi sírkertbe. Arra a helyre, amelyre annyi forró könnyet hullattál akkor, amikor kedves halottaidat ide kísérted, ahol azután is olyan sokszor megfordultál. Amikor azután testileg nem jöhettél ide, akkor is sokat pihentek itt gondolataid s szállottak ide bús sóhajtsaid. Itt nyitott sírod szélén, úgy tetszik, mintha a többi sírok is megelevenednének. Mintha régen nem láttott, de jól ismert arcok tűnnének elő, hogy fogadják az ujonnan érkezőt. Ott van a sorban legelől édes apád, aki olyan éber gondadal örködött feletted gyermekkorod és ifjuságod éveiben. Ott van azután szerelő jó édes anyád, akinek szemefénye, öröme, reménysege és boldogsága voltál. Ott vannak tovább Matild és Pali testvéreid, akikkel játszottad ártatlan gyermekjátékaidat. És itt van Ilike, feledhetetlen drága leányod, akit olyan sokszor megsíráttál, akiért annyit búhajtoztál. Itt vannak mindazok, akikért annyit fájt és kesergétt búhajtos szived. Egy szép és nagy család köréből indultál el s itt is egy szép családi körbe érkezél. Bármilyen nagy fájdalommal kísértünk ide, de mégis enyhületet ad lelkünknek az a tudat, hogy nem maradsz itt egyedül, hanem azok között vagy, akiket te is szeretted s akik téged szerettek.

De mielőtt eltávoznánk sírod széléről, forró imádságban kérik férjed, gyermekeid, testvéred s kérjük mindnyájan a mi jó Istenünket, hogy adjon neked itt, korábban elköltözött kedveseid társaságában csendes és zavartalan nyugalmat s téged, ki e földön lélekedben és cselekedetekben dicsőítetted őt, dicsőítsen meg az egekben. Isten veled! Ámen.

Vári Albert.

Hogyan vélekedünk a Bibliáról.¹

Régi mondás, hogy az ember mindig megtalálja a Bibliában, amit keres. Vagyis, hogyha saját hittételeit kutatja ott, kétségtelen bizonyítékokat talál rájuk.

A régi történészek azzal a hamis módszerrel dolgoztak, hogy eseményeiket és bizonyítékaikat úgy sorakoztatták fel, hogy tárgyuokról alkotott általános eszméiket igazolva lássák. Adataik gondos beállításával részleges eszméik számára tiszta helyzetet tudtak teremteni. Az eseményeket és időpontokat a szükségnek megfelelően tulozták s hogy akadály nélkül bizonyithassák elméleteiket, könnyen átszaladtak azokon az adatokon, amelyek nem álltak kedvenc elméleteik szolgálatában. Ilyen módszerrel minden történész be tudta bizonyítani a maga igazságát.

Igen sok teológus ugyanazt tette a Bibliával, amit a történészek a történelemmel. Jó részük már előre elkészített dogma-rendszerrel fogott a Biblia vizsgálatához ahelyett, hogy elfogulatlan szándékkal keresték volna annak értékeit. Manapság azonban a történelmet egészen más módszerekkel írják és a lelkiismeretes történész, amennyire csak teheti, szabadulni igyekszik minden előre elgondolt eszmétől és engedi, hogy a történelem önmaga mutassa meg magát. E módszer szerint kell minden bölcs bibliakutatónak is eljárnia. Minden komolyabb teológus, aki a szabadelvű kereszténység mezején dolgozik, arra igyekszik, hogy maga találja meg a Bibliában irottak értékét, azoknak körülményeit, írójuknak gondolkodásmódját, kulturája fokát és minőségét és a népet, amelyhez intézték azokat; feltéve, hogy a Bibliában sok nemes és megbecsülhetetlen vallási és erkölcsi igazság van, igen természetesen feltámad a gondolat lelkünkben, hogy honnan származik ez a könyv és hol a helye az emberiség életében?

---

¹ Ezt a cikket A. H. Moncur Sime angol kongregacionálista lelkész olvasta fel, midőn a Biblia használatának 400 éves évfordulóját ünnepelték Angliában.